

Vejledning om vurdering af erhvervsevnetab for selvstændige erhvervsdrivende efter erstatningsansvarsloven

17. marts 2005

1: Indledning

2: Erhvervsevnetab efter erstatningsansvarsloven

3: Totalindkomstprincippet og retsgrundlaget

3.1. Totalindkomstprincippet

4: Virksomhedsform

4.1. Selvstændig erhvervsvirksomhed

4.1.2 Virksomhed i selskabsform

4.1.3. Hobbyvirksomhed

4.1.4. Driftsherreløn

5: Driftsøkonomiske eller skattemæssige resultater

5.1. Driftsøkonomiske regnskaber

5.2. Skatteregnskaber

5.3. Væsentlige forskelle i principper

6: Grundlag for fastsættelse af erhvervsevnetab

6.1. Selvstændige erhvervsdrivende

6.2. Lønmodtagere i eget selskab

7: Skadens eventuelle påvirkning af virksomhedens indtjening

7.1. Betydning af egen indsats

7.2. Variation i indtjeningen

7.3. Eksterne faktorer, der kan påvirke indtjeningen

8: Hvilket resultat skal anvendes?

Eksempel på resultatopgørelse

8.1. Før eller efter afskrivninger af materielle anlægsaktiver

8.1.1. Personlig ejet virksomhed

8.1.2. Selskab (A/S, ApS)

8.2. Før eller efter afskrivninger af goodwill (immaterielle anlægsaktiver)

8.2.1. Personligt ejet virksomhed

8.2.2. Selskab (A/S, ApS)

8.3. Før eller efter finansielle indtægter (renteindtægter)

8.3.1. Personligt ejet virksomhed

8.3.2. Selskab (A/S, ApS)

8.4. Før eller efter finansielle udgifter (renteudgifter)

8.4.1. Personligt ejet virksomhed

8.4.2 Selskab (A/S, ApS)

8.5. Før eller efter leasingudgifter

8.5.1. Personlig ejet virksomhed

8.5.2. Selskab (A/S, ApS)

8.6. Før eller efter ekstraordinære og usædvanlige poster

8.6.1. Personlig ejet virksomhed

8.6.2. Selskab (A/S, ApS)

8.7. Før eller efter overskud eller underskud fra passive pengeanbringelser

1: Indledning

Denne vejledning er udarbejdet af Arbejdsskadestyrelsen på baggrund af styrelsens praksis om vurdering af erhvervsevnetab for selvstændige erhvervsdrivende efter erstatningsansvarsloven.

Formål

Vejledningen er først og fremmest udarbejdet med henblik på at øge forståelsen hos medarbejderne i Arbejdsskadestyrelsen i deres behandling af private erstatningssager for selvstændige erhvervsdrivende. Vi har dog forsøgt at udarbejde vejledningen på en sådan måde, at også forsikringsselskaber, advokater og skadelidte i et vist omfang kan anvende den.

Da der er tale om en vejledning, er det imidlertid også ensbetydende med, at konkrete forhold i de enkelte sager kan føre til en anden vurdering end beskrevet i denne vejledning.

Område

Vejledningen beskæftiger sig kun med vurdering af erhvervsevnetab for selvstændige erhvervsdrivende. Der henvises i øvrigt til Arbejdsskadestyrelsens generelle [vejledning om erstatning for tab af erhvervsevne efter erstatningsansvarsloven](#), som også kan læses på Arbejdsskadestyrelsens hjemmeside.

Ved vurderingen af erhvervsevnetabet for selvstændige erhvervsdrivende anvender Arbejdsskadestyrelsen en revisorkonsulent (statsautoriseret revisor) til gennemgang af regnskaberne.

2: Erhvervsevnetab efter erstatningsansvarsloven

Efter erstatningsansvarslovens § 5 vil den skadelidte have ret til erstatning for tab af erhvervsevne, hvis en personskade varigt har nedsat skadelidtes evne til at skaffe sig indtægt ved arbejde. Der er principielt tale om et rent økonomisk kriterium, og den medicinske følge af skaden vil ikke have betydning for vurderingen af, om skadelidte er berettiget til erstatning for tab af erhvervsevne.

Økonomisk vurdering

Erstatningen gives som økonomisk kompensation for den varige lønnedgang, som personskaden har medført. Ved bedømmelsen af enhver privat erstatningssag må Arbejdsskadestyrelsen foretage en vurdering af den skadelidtes erhvervsmæssige muligheder uden skaden og sammenholde disse med en vurdering af skadelidtes erhvervsmæssige muligheder med skaden. Den eventuelle forskel i skadelidtes indtægt i de 2 situationer udgør erhvervsevnetabet.

Sammenligningsgrundlaget

Ved vurderingen af, om en personskade har medført en varig nedsættelse af erhvervsevnen, må vi tage udgangspunkt i, hvad skadelidte måtte antages at have tjent, hvis personskaden ikke var indtruffet. Dette indebærer, at vi må foretage et skøn over, hvordan skadelidtes erhvervsmæssige situation frem til pensioneringen ville være forløbet uden skaden.

Dette skal sammenholdes med en prognose over skadelidtes erhvervsmæssige forløb frem til pensioneringen, nu hvor skaden er indtruffet.

3: Totalindkomstprincippet og retsgrundlaget

3.1. Totalindkomstprincippet

Ved vurdering af erhvervsevnetab er formålet at opgøre værdien af skadelidtes arbejdsevne før og efter skaden. Arbejdsevnen kan bruges på lønarbejde, selvstændig erhvervsvirksomhed og virksomhed i selskabsform, og der er intet til hinder for, at den samme person har indkomst fra alle 3 kilder på én gang. Er dette tilfældet, kan vedkommendes indtægtskilder specificeres således:

Indtægtskilder	Skattemæssig behandling
Løn for ansættelse hos uafhængig arbejdsgiver	Personlig indkomst
Løn for ansættelse i eget selskab	Personlig indkomst
Resultat før renter i selvstændig erhvervsvirksomhed	Personlig indkomst
Udbytte fra eget selskab (A/S, ApS)	Udbytteindkomst
Andel af årets resultat før renter i eget selskab (A/S, ApS), der opspares (kan udbetales som udbytte senere)	Udbytteindkomst

Personens samlede indtægter opgøres med udgangspunkt i alle ovennævnte indtægtskilder, hvis arbejdsevnen er anvendt til frembringelse af indtægterne.

4: Virksomhedsform

En person kan drive virksomhed som selvstændig erhvervsdrivende eller drive virksomhed i selskabsform. Nedenfor omtales disse to virksomhedsformer, og det anføres, at valg af virksomhedsform ikke har betydning ved vurdering af erhvervsevnetab, samt at overskud eller underskud fra hobbyvirksomhed heller ikke har betydning ved vurderingen.

4.1. Selvstændig erhvervsvirksomhed

Selvstændig erhvervsvirksomhed er normalt kendetegnet ved, at der for egen regning og risiko udøves en virksomhed af økonomisk karakter og med det formål at skabe økonomisk udbytte. Endvidere må det være en forudsætning, at virksomheden udøves nogenlunde regelmæssigt og gennem en ikke helt kort periode. Endelig må det være en forudsætning, at virksomheden ikke er af ganske underordnet omfang.

Personer, der udøver fremstillingsvirksomhed inden for industri, håndværk og landbrug, vil normalt blive anset for at være selvstændige erhvervsdrivende. Det gælder også normalt virksomhed inden for handel og service og liberale erhverv som for eksempel advokat, arkitekt, læge, revisor og vekselerer.

Også udlejningsvirksomhed anses som hovedregel for selvstændig erhvervsvirksomhed. Udleje af driftsmidler med videre betragtes således som selvstændig erhvervsvirksomhed, hvis den har et vist omfang. Udlejning af fast ejendom betragtes ligeledes som selvstændig erhvervsvirksomhed. Bortforpagtning af fast ejendom, erhvervsvirksomhed eller landbrug, herunder bortforpagtning/udleje af en del af et landbrug, vil i almindelighed også være selvstændig erhvervsvirksomhed. Hvis en person ved omdannelse af sin virksomhed til aktieselskab beholder en fast ejendom, som han udlejer til selskabet, anses han for fortsat at drive selvstændig virksomhed.

Selvstændig erhvervsvirksomhed er et alternativ til lønarbejde. Ved lønarbejde modtages løn for det udførte arbejde, der alt andet lige svarer til værdien af det udførte arbejde. Lønmodtagerens eventuelle overskudslikviditet (løn minus skat minus privatforbrug) kan spares op til senere forbrug. Anderledes forholder det sig med selvstændig erhvervsvirksomhed, hvor årets resultat er udtryk for ejerens arbejdsindsats, risikovillighed og forrentning af investeret kapital.

Den personligt ejede virksomhed er ikke en selvstændig juridisk enhed, og virksomhedens resultat er således en del af ejerens personlige indkomst- og formueforhold. Hele virksomhedens overskud kan betragtes som løn og forrentning af kapital, der beskattes hos ejeren.

4.1.2 Virksomhed i selskabsform

Virksomhed kan desuden drives i selskabsform, såsom A/S eller ApS. Et selskab er en selvstændig juridisk enhed med en selskabskapital på minimum 500.000 kroner (ApS 125.000 kroner). Kreditorer og andre kan henholde sig til selskabsformuen (begrænset hæftelse) i modsætning til den personlige og ubegrænsede hæftelse, som er forbundet med selvstændige erhvervsdrivende.

Desuden er selskabet et selvstændigt skatteobjekt, der opgør og betaler skat, uafhængigt af aktionærens personlige indkomstforhold.

Selskabet er omfattet af årsregnskabsloven, og årsregnskabet, der er underlagt revisionspligt, er offentligt tilgængeligt. Årsregnskabet skal indsendes til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen inden 5 måneder efter regnskabsårets udløb.

Hvis ejeren (aktionæren) udfører arbejde for selskabet som direktør eller andet, skal han ansættes og modtager løn for udført arbejde som enhver anden ansat i selskabet. Årets overskud kan udbetales til aktionæren som udbytte eller opspares i selskabet til senere udbetaling. Aktionæren beskattes af løn og udbytte i sin personlige skatteopgørelse. Selskabet har fradrag for lønudgiften, men ikke for udbytte.

Hvis aktionæren ikke har brug for andel af overskuddet til privatforbrug, er det en fordel at lade overskuddet blive i selskabet, hvorved beskatningen udskydes. Derfor kan det ikke afvises, at aktionæren kan være motiveret til at fastsætte lønnens størrelse, således at skattemæssige hensyn tilgodeses.

4.1.3. Hobbyvirksomhed

Spørgsmålet, om der foreligger en hobbyvirksomhed eller en erhvervs-mæssig virksomhed, opstår i de tilfælde, hvor virksomheden på den ene side har fælles træk med en erhvervsvirksomhed, men hvor der på den anden side er tvivl om, hvorvidt indtægts-erhvervsen er det afgørende formål for skadelidte. Visse former for virksomhed synes ofte at have private formål som de primære. Disse private formål kan for eksempel være boligformål eller sportsinteresser, såsom ridning, hestevæddeløb eller sejlads, eller det kan være dyrehold som for eksempel ponyer, kaniner eller fjerkræ.

Erhvervs-mæssig virksomhed vil - i modsætning til hobbyvirksomhed - være indrettet på systematisk indtægtserhvervelse, det vil sige, det afgørende formål er den fortjeneste, der kan opnås.

Ved hobbyvirksomhed vil indtægtserhvervsen ikke være det primære formål. Virksomheden vil typisk være et udslag af en personlig interesse (en hobby), og en vis personlig deltagelse i virksomheden er almindelig.

Arbejdsskade styrelsen vil ved afgrænsningen lægge vægt på blandt andet følgende momenter:

- om der er udsigt til, at virksomheden før eller siden vil give overskud (er rentabel)
- om virksomhedens underskud er forbigående, for eksempel indkørvanskeligheder, eller om virksomheden vedvarende forudsætter, at ejeren har indtægter fra anden side for at neutralisere et underskud
- om der forud for virksomhedens start har været foretaget undersøgelse af lønsomheden/udsigterne til rentabel drift, herunder om der har været lagt budgetter med videre
- om virksomheden har den fornødne intensitet
- om ejeren har særlige faglige forudsætninger for at drive virksomheden, og om virksomheden har en naturlig sammenhæng med eventuelle øvrige, indtægtsgivende erhverv
- om der er andre end erhvervsmæssige formål med virksomheden
- om virksomhedens omfang/varighed er af en vis størrelse
- om driftsformen er sædvanlig for virksomheder af den pågældende art
- om virksomheden lever op til den erhvervsmæssige standard, der er gældende for det pågældende erhverv
- om virksomheden i givet fald kunne sælges til tredjemand, det vil sige, om den trods hidtidigt underskud i tredjemands øjne måtte have potentiel indtjeningsværdi, eller om den ikke kunne tænkes drevet løsrevet fra den ejendom, den person eller det regi, hvor den hidtil har været drevet

Rentabilitetskriteriet indebærer, at der stilles et krav om overskud på den primære drift, et krav om en rimelig forrentning af den investerede egenkapital og et krav om arbejdsindsats. Kravet om en rimelig forrentning af den investerede egenkapital indebærer, at der også sker en forrentning af en eventuel fremmed kapital. I tilfælde, hvor der ydes en arbejdsindsats i virksomheden, stilles tillige krav om en rimelig driftsherreløn.

Rentabilitetskriteriet udelukker ikke, at virksomheden kan være erhvervsmæssig, selvom den giver underskud i en periode. En virksomhed kan dermed anses for erhvervsmæssig, uanset at den for eksempel i opstartsfasen eller i en forbigående periode, på grund af dårlige konjunkturer, er underskudsgivende, herunder at der i disse perioder ikke er mulighed for forrentning af fremmed- og/eller egenkapital eller for en driftsherreløn, når blot der er udsigt til, at virksomheden kan blive rentabel over en lidt længere periode.

I sager vedrørende landbrug og lignende vil det ofte være af afgørende betydning, hvad den primære årsag til anskaffelsen og driften har været, det vil sige, om boligformålet eller andre private formål overskygger hensigten med at opnå et afkast af bedriften. En landbrugsejendom må normalt anses for drevet erhvervsmæssigt, hvis driften af ejendommen bedømt ud fra en teknisk, landbrugsfaglig målestok kan betegnes som sædvanlig og forsvarlig og tilsigter at opnå et rimeligt driftsresultat, medmindre det må lægges til grund, at driften selv efter en længere årrække ikke vil kunne blive overskudsgivende.

Overskud eller underskud fra hobbyvirksomhed indgår således ikke ved vurdering af erhvervsevnetab, da hobbyvirksomhed ikke er indrettet på systematisk indtægtserhvervelse, men er et udslag af en personlig interesse (en hobby).

4.1.4. Driftsherreløn

Begrebet driftsherreløn anvendes i forbindelse med personligt ejede virksomheder. Som følge af, at den personligt ejede virksomhed ikke er en selvstændig juridisk enhed, er virksomhedens resultat en del af ejerens personlige indkomst- og formueforhold. Hele virksomhedens overskud kan betragtes som løn, der beskattes hos ejeren.

Derfor ses det sjældent, at ejeren modtager løn fra den personligt ejede virksomhed, idet en sådan hverken har juridisk eller skattemæssig betydning og blot svarer til at indgå en lønaftale med sig selv. Er der omkostningsført driftsherreløn, skal denne tilbageføres ved vurderingen af erhvervsevnetabet.

I modsætning hertil er et selskab en selvstændig juridisk enhed. Enhver aftale mellem selskabet og hovedaktionæren skal foretages på markedsvilkår i henhold til skattelov-givningen - dette gælder ligeledes aflønning af hovedaktionæren, der ikke må lade sig udbetale større direktørvederlag, end en fremmed ikke-hovedaktionær kunne opnå for den samme indsats i det pågældende selskab.

Det fremgår herudover af selskabslovgivningen, at vederlaget til selskabets direktør ikke må overstige, hvad der anses for sædvanligt efter hvervets art og arbejdets omfang, samt hvad der må anses for forsvarligt i forhold til selskabets økonomiske stilling.

I praksis kan det være et problem at opgøre, hvad en fremmed ikke-hovedaktionær kunne opnå for den samme indsats i det pågældende selskab. Herudover kan hovedaktionæren via bestemmende eller betydelig indflydelse indgå aftaler eller foretage transaktioner, der ikke er på markedsvilkår, eller som ikke ville være indgået eller foretaget mellem uafhængige parter.

Nedenfor er vist den samlede aflønning før skat til en virksomhedsejer, der driver virksomhed i personligt regi, sammenholdt med den samlede aflønning før skat til en aktionær (virksomhed i selskabsform). Det forudsættes, at virksomhederne er identiske bortset fra virksomhedsformen:

Tusinde kroner	Personligt ejet virksomhed	Selskab (A/S, ApS)
Resultat før skat	1.000	600
Samlet aflønning til ejeren før skat:		
Løn	0	400
Udbytte	0	250
Overført resultat	1.000	350
I alt	1.000	1.000

Som det fremgår af ovenstående eksempel, svarer forskellen i resultat før skat på 400.000 kroner til lønnen til aktionæren. Af årets resultat på 600.000 kroner udbetales 250.000 kroner som udbytte, og de resterende 350.000 kroner spares op til senere udbetaling. Den samlede aflønning før skat er på sigt således ens, uanset om virksomheden drives i personligt regi eller i selskabsform. Nedenfor er vist indkomsten efter skat fra en selvstændig erhvervsvirksomhed sammenholdt med indkomsten efter skat fra samme virksomhed drevet i selskabsform:

Tusinde kroner	Personligt ejet virksomhed	Selskab (A/S, ApS)
Resultat før skat	1.000	1.000
Selskabsskat 30 % af 1.000	-	-300
Udbytteskat 43 % af 700 (1.000 – 300)	-	-301
Personlig indkomstskat 63 % af 1.000	-630	-
Nettoindkomst efter skat	370	399

Som det fremgår af ovenstående eksempel, er resultat før skat ens, uanset om virksomhedens drives i selskabsform eller personligt regi. Det samme gælder stort set nettoindkomsten efter skat, der udgør cirka 40 % af resultatet før skat, svarende til en skatteprocent på cirka 60 %.

Med den nugældende skattelovgivning er det søgt at opnå en ensartet beskatning af lønindkomst og overskud af selvstændig virksomhed, samt af løn og udbytte, for at undgå, at den medarbejdende aktionær skal spekulere i, om et vederlag fremstår som løn eller udbytte.

Virksomhedsejeren er således efter skat stillet stort set ens, uanset om virksomheden drives som selvstændig erhvervsvirksomhed eller i selskabsform og om overskud i selskabet udbetales som løn eller udbytte.

Vurderingen af erhvervsnetabet for selvstændige erhvervsdrivende opgøres med udgangspunkt i resultat før skat i virksomheden. For aktionæren foretages vurderingen med udgangspunkt i udbetalt løn fra selskabet, tillagt selskabets resultat før skat. Herved sikres en ensartet behandling af virksomhedsejere, samtidig med, at vilkårlig fastsættelse af løn fra eget selskab ikke påvirker vurderingen uhensigtsmæssigt.

5: Driftsøkonomiske eller skattemæssige resultater

Nedenfor omtales væsentlige forskelle mellem driftsøkonomiske og skattemæssige regnskaber.

5.1. Driftsøkonomiske regnskaber

Driftsøkonomiske regnskaber, der blandt andet udarbejdes med det formål at kunne vurdere virksomhedens udviklingsretning og -hastighed, anvendes primært af virksomhedens ejer og kreditorer. Regnskabet kan udarbejdes udelukkende til virksomhedens eget brug (intern styring). Er virksomheden et selskab, skal der dog aflægges og offentliggøres en årsrapport i overensstemmelse med årsregnskabsloven, der bygger på driftsøkonomiske principper. Årsrapporten indeholder årsregnskabet.

Selvstændige erhvervsdrivende er ikke pligtige til at aflægge og offentliggøre årsrapport efter årsregnskabsloven. Hvis virksomheden vælger at offentliggøre sin årsrapport, evt. over for banken, skal den dog aflægges i overensstemmelse med årsregnskabsloven. Dette betyder, at et driftsøkonomisk regnskab for en selvstændig erhvervsdrivende ikke nødvendigvis vil være til rådighed i forbindelse med vurderingen af erhvervsevnetab.

5.2. Skatteregnskaber

Både selskaber og selvstændige erhvervsdrivende skal udarbejde skatteregnskab og opgørelse af den skattepligtige indkomst til brug for beregning af årets skat. Skatteregnskabet med videre offentliggøres udelukkende over for skattemyndighederne. Den skattepligtige indkomst for selvstændige erhvervsdrivende og selskaber opgøres efter skattelovgivningens almindelige regler, det vil sige efter samme regelsæt.

Principper for udarbejdelse af skatteregnskaber kan være begrundet i forhold, der kan afvige væsentligt fra driftsøkonomiske principper. Et skatteregnskab kan som udgangspunkt ikke anvendes ved vurderingen af virksomhedens udviklingsretning og udviklingshastighed.

5.3. Væsentlige forskelle i principper

Opgørelse af den skattepligtige indkomst foretages ofte med udgangspunkt i det driftsøkonomiske resultat, korrigeret for forskelle i driftsøkonomiske og skattemæssige principper, jævnfør nedenfor.

Eksempel på opgørelse af skattepligtig indkomst, der dog ikke er udtømmende for forskelle mellem driftsøkonomiske og skattemæssige principper:

	Note	Tusinde kroner
Resultat før skat ifølge driftsøkonomisk regnskab		1.000
Tilbageførelse af driftsøkonomiske poster:		
Regnskabsmæssige afskrivninger	1	600
Hensættelse til forventet tab på debitorer	2	100
Repræsentationsudgifter	3	10
Acontoavance på igangværende arbejder	4	-300
Fradrag for:		
Skattemæssige afskrivninger	1	-900
Skattepligtig indkomst		510

Note 1: Regnskabsmæssige afskrivninger er udtryk for det løbende forbrug af materielle anlægsaktiver. Afskrivningerne opgøres typisk lineært, det vil sige med lige store beløb i aktivets forventede levetid. Regnskabsmæssige afskrivninger tilbageføres i opgørelsen af den skattepligtige indkomst, idet disse ikke kan fradrages skattemæssigt. Skattemæssigt fradrages i stedet afskrivninger opgjort efter skattemæssige principper. Bygninger kan skattemæssigt afskrives med op til 5 % p.a. (lineært over 20 år) og driftsmidler afskrives efter saldoprincippet således, at der kan afskrives med op til 25 % p.a. af den resterende saldoværdi.

Note 2: Driftsøkonomisk skal omkostninger indregnes i regnskabet i den periode, som de vedrører. Hvis et tab er truende i år 1, skal tabet omkostningsføres i år 1, selvom tabet først realiseres i år 2. Hensættelse til forventede tab og omkostninger accepteres ikke skattemæssigt, idet tab og omkostninger skal være realiseret og afholdt, før der opnås skattemæssigt fradrag.

Note 3: Som udgangspunkt afholdes repræsentationsomkostninger for at erhverve, sikre og vedligeholde indkomsten. Omkostningerne skal derfor fuldt ud indregnes i det driftsøkonomiske regnskab. I henhold til skattelovgivningen kan kun 25 % af de afholdte repræsentationsomkostninger fradrages i den skattepligtige indkomst for at modvirke misbrug, vennetjenester med videre.

Note 4: Driftsøkonomisk bør igangværende arbejder for fremmed regning indtægtsføres i takt med arbejdets udførelse. Konsekvensen heraf er, at fortjeneste henholdsvis tab vedrørende det udførte arbejde indregnes i regnskabet, uanset at slutfaktura endnu ikke er

udskrevet til kunden. Skattemæssigt medregnes fortjeneste henholdsvis tab på entrepriseopgaver med videre først ved indkomstopgørelsen på tidspunktet for opgavens afslutning, typisk ved slutfakturering.

Som det fremgår af ovenstående opstilling, udgør det driftsøkonomiske resultat før skat 1.000.000 kroner, mod kun 510.000 kroner i skattepligtig indkomst. Forskellen er udtryk for tidsmæssige forskelle, der ofte udlignes over en årrække.

Virksomhedens reelle indtjening er 1.000.000 kroner og ikke 510.000 kroner. Anvendes det skattemæssige resultat ved vurderingen af erhvervsevnetabet, er der risiko for, at erhvervsevnen over- eller undervurderes, idet det skattemæssige resultat kan indeholde afskrivninger med videre, der ikke nødvendigvis er begrundet i faktisk værdiforringelse. Herudover kan der være udført væsentlige arbejder, der ikke er faktureret og således ikke indgår i det skattemæssige resultat.

6: Grundlag for fastsættelse af erhvervsevnetab

Nedenfor omtales grundlaget for fastsættelse af erhvervsevnetab.

6.1. Selvstændige erhvervsdrivende

Erhvervsevnetab for selvstændige erhvervsdrivende vurderes ud fra virksomhedens driftsøkonomiske resultater før og efter skaden. At der anlægges driftsøkonomiske betragtninger fremgår også af domspraksis, f.eks. Vestre Landsrets dom af 18. maj 1998.

Selvstændige erhvervsdrivende er dog ikke pligtige til at aflægge og offentliggøre et driftsøkonomisk regnskab, hvorfor regnskabet ikke nødvendigvis vil være til rådighed i forbindelse med vurderingen af erhvervsevnetabet. Virksomheden skal derimod udarbejde et skatteregnskab i overensstemmelse med skattemæssige principper.

Er der udarbejdet driftsøkonomisk regnskab, er der ikke krav om, at dette skal revideres af en uafhængig revisor. Normalt vil regnskabet dog være forsynet med en erklæring, der naturligvis giver mindre sikkerhed for regnskabets rigtighed end en revisionserklæring (påtegning).

Er der ikke udarbejdet driftsøkonomisk regnskab, vurderes erhvervsevnetabet med udgangspunkt i skatteregnskabet, korrigeret for skattemæssige afskrivninger, der skønnes at afvige væsentligt fra driftsøkonomiske afskrivninger, samt korrigeret for andre forhold, der udelukkende skønnes at have skattemæssig karakter.

6.2. Lønmodtagere i eget selskab

Som omtalt i afsnittet om totalindkomstprincippet, vurderes erhvervsevnetabet for lønmodtagere i eget selskab ud fra løn og selskabets resultat før renter.

Lønindkomst fra eget selskab fremgår af årsopgørelsen fra skattemyndighederne. Resultat før renter kan aflæses i selskabets lovpligtige årsregnskab, jævnfør også afsnit 4.1.2 om virksomhed i selskabsform.

7: Skadens eventuelle påvirkning af virksomhedens indtjening

7.1. Betydning af egen indsats

I modsætning til lønmodtagere beror indtægten for selvstændige erhvervsdrivende ikke på en fast aftale og er ikke knyttet til en kortere periode, typisk en uge eller en måned, men opgøres dog normalt årligt. Desuden kan selvstændige erhvervsdrivende have stærkt svingende indtægter, jævnfør afsnit 7.2.

I vurderingen af virksomhedens indtjening og muligheder for at opretholde eller forøge denne indtjening i fremtiden bør henses til, om virksomheden udelukkende eller væsentligt er baseret på skadelidtes (ejerens) personlige arbejdsindsats, eller om virksomheden med antagelse af passende bistand uden ændringer i indtjeningen vil kunne drives videre uden skadelidte. Hvorvidt skadelidte er en nøgleperson i virksomheden, afhænger blandt andet af virksomhedens størrelse, art og antallet af ansatte.

Den selvstændige erhvervsdrivendes arbejdsopgaver i en stor virksomhed med mange ansatte omfatter eksempelvis repræsentation, kundekontakt og strategiske og ledelsesmæssige overvejelser. Det kan umiddelbart forekomme vanskeligt at lade disse opgaver udføre af en vikar.

I praksis ses, at mindre virksomheder uændret fortsætter driften efter ejerens skade, idet familie ulønnet deltager i driften. I disse situationer må der bortses fra familiens indsats ved vurderingen af skadelidtes erhvervsevnetab.

7.2. Variation i indtjeningen

- Indtægtskriterium

Virksomhedens salg af varer og tjenesteydelser kan indtægtsføres i årsregnskabet på tidspunktet for fakturering, der typisk sker i forbindelse med levering. Er der tale om lang produktionstid, kan der gå lang tid fra arbejdets udførelse til fakturering og indtægtsførelse. Arbejdet udføres måske i ét kalenderår, men faktureres først i det efterfølgende kalenderår.

Er virksomheden omfattet af årsregnskabsloven (selskaber), skal igangværende arbejder for fremmed regning fra og med 2002 indtægtsføres i takt med arbejdets udførelse efter produktionsmetoden. Herved undgås tilfældige udsving i indtjeningen, idet afholdte omkostninger og indtægter føres i samme periode.

Som tidligere omtalt, er selvstændige erhvervsdrivende ikke pligtige til at aflægge årsrapport efter årsregnskabsloven, hvorfor indtjeningen i disse virksomheder fortsat kan være påvirket af tilfældige og forsinkede faktureringer.

- Udskiftning af materielle anlægsaktiver

Materielle anlægsaktiver omfatter blandt andet ejendomme, maskiner, biler og kontorinventar, der ofte er nødvendige aktiver for at kunne drive virksomhed. Disse aktiver har en begrænset levetid, hvorfor der løbende sker udskiftning. Mindre aktiver udskiftes med jævne mellemrum, hvorimod større aktiver udskiftes cirka hvert 5.-20. år. Sker der udskiftning af aktiver, der regnskabsmæssigt er fuldt afskrevet og måske har været det i et stykke tid, kan udskiftningsåret adskille sig markant fra de forrige år, da resultatet kan være belastet med afskrivninger på det nye aktiv. Herudover kan resultatet være påvirket af avance eller tab ved afhændelse af det udskiftede aktiv.

- Udskudt vedligeholdelse

Nogle aktiver kræver, ud over løbende vedligeholdelse, en mere grundlæggende vedligeholdelse eller istandsættelse med faste, flerårige intervaller. Dette er eksempelvis tilfældet med udskiftning af vinduer og tag på en ejendom. Ejeren kan desuden af skattemæssige eller finansielle årsager have valgt at udskyde de ordinære vedligeholdelsesudgifter.

Udskudt vedligeholdelse skaber ofte problemer i vurderingen af virksomhedens indtjening, idet udgifter til vedligeholdelse ikke afholdes hvert år med samme beløb. Om en udskudt vedligeholdelse realiseres i år 1 eller 2, kan være tilfældigt samt begrundet i skattemæssige og finansielle forhold, der ikke har noget med ejerens skade at gøre.

- Ekstraordinære og usædvanlige poster

Resultatet kan være væsentligt påvirket af ekstraordinære og usædvanlige poster, der ikke indgår i det resultat, som anvendes ved beregning af virksomhedens gennemsnitlige indtjening, idet disse poster ikke er jævnlige forekommende.

- Gennemsnitsmetoden

Effekten af ovenstående kan i mange tilfælde udjævnes eller mindskes ved brug af gennemsnitsmetoden ved vurderingen af erhvervsevnetabet. Om indtægten før skaden skal opgøres på grundlag af gennemsnittet af 3 eller 5 års indtjening, og i hvilket omfang skaden skal indgå, må bero på en konkret vurdering, herunder om virksomhedens resultater er usædvanlige i året/årene før skaden.

Oplysninger om den tidligere indtjening for nystartede virksomheder er naturligvis ikke tilgængelige. Derfor vil der i sådanne sager være større behov for en velovervejet vurdering. Der vil ligeledes være behov for en individuel vurdering ved virksomheder med et faldende eller stigende overskud.

Det er praksis som udgangspunkt at anvende gennemsnittet af de seneste 3 års eller eventuelt 5 års indtjening før og efter skaden ved vurderingen af erhvervsevnetabet, i det omfang, oplysningerne er tilgængelige. Dette vil som regel ikke være muligt for tiden efter skaden, da vurderingen ikke vil kunne afvente en så lang periode.

Generelt har gennemsnitsmetoden den svaghed, at ekstraordinære eller usædvanlige poster, der ikke gentages inden for en 3-5 års periode, ikke vil blive udjævnet ved beregning af en gennemsnitlig indtjening på grundlag af de seneste 3-5 års indtjening. Som følge heraf er det nødvendigt at bortse fra sådanne poster ved vurderingen.

7.3. Eksterne faktorer, der kan påvirke indtjeningen

Går virksomheden dårligt, mens ejeren er skadet, behøver det ikke at skyldes netop hans eller hendes fravær. Virksomhedens indtjening og muligheder for at opretholde eller udvide denne indtjening i fremtiden kan være påvirket af eksterne faktorer, der ikke nødvendigvis kan tilskrives ejerens skade:

- Konjunkturforskel. Økonomisk afmatning generelt med faldende efterspørgsel til følge.
- Konkurrenceforhold. Faldende afsætning som følge af for høje priser i forhold til konkurrenterne. De højere priser kan være en konsekvens af manglende eller svag omkostningsstyring.
- Produktudvikling. Alle produkter har en vis levetid, hvorfor det er nødvendigt at udvikle disse for at opretholde forbrugernes interesse. Herudover er der risiko for, at virksomhedens produkter substitueres af andre som følge af trend, mode eller den teknologiske udvikling.
- Teknologisk udvikling. Den stigende brug af Internettet har overflødiggjort eller mindsket behovet for en del af de traditionelle arbejdsrutiner og skabt nye.
- Kapitalforhold. Virksomheden er typisk finansieret med egen- og fremmedkapital (gældsforpligtelser). Andelen af fremmedkapitalen i forhold til den totale finansiering har betydning for virksomhedens følsomhed over for ændringer i

renteforhold. Eksempelvis er en del landbrug hovedsageligt finansieret ved fremmedkapital, hvorfor renteomkostningerne er en væsentlig byrde.

- Spekulation. Virksomheden kan have væsentlige indtægter og udgifter fra engangstransaktioner, som ikke er en del af virksomhedens normale forretningsområde.
- Generationsskifte. Ejerens alder kan begrunde, at der er påbegyndt en nedtrapning af virksomhedens aktiviteter som led i pensionsplanlægningen.

Ved brug af gennemsnitsmetoden ved vurderingen af erhvervsevnetabet udjævnes effekten af ovenstående forhold helt eller delvist.

8: Hvilket resultat skal anvendes?

De efterfølgende afsnit vil indeholde omtale af forskellige regnskabsposter, herunder om disse poster bør indgå i det resultat, som anvendes ved vurderingen af erhvervsevnetabet. Nedenfor er vist et eksempel på en artsopdelt resultatopgørelse:

Eksempel på resultatopgørelse

	Afsnit	Kroner
Nettoomsætning		23.700.850
Ændring i lagre af færdigvarer, varer under fremstilling og handelsvarer		100.000
Andre driftsindtægter		200.000
Omkostninger til råvarer, hjælpematerialer og handelsvarer		-18.800.550
Andre eksterne omkostninger		-1.700.000
Bruttoresultat		3.500.300
Personaleomkostninger		-2.400.000
Afskrivninger af materielle og immaterielle anlægsaktiver	8.1 og 8.2	-500.000
Andre driftsomkostninger		0
Resultat af primær drift		600.300
Indtægter af værdipapirer		108.000
Andre finansielle indtægter	8.3	262.000
Finansielle omkostninger	8.4	-390.300
Ordinært resultat før skat		580.000
Skat af ordinært resultat		-160.000
Årets resultat		420.000

Resultatet af primær drift, som i eksemplet er 600.300 kroner, og som er resultat før renter, er udgangspunktet for vores vurdering.

8.1. Før eller efter afskrivninger af materielle anlægsaktiver

Materielle anlægsaktiver omfatter blandt andet ejendomme, maskiner, biler og kontorinventar, der ofte er nødvendige aktiver for at kunne drive virksomhed. På anskaffelsestidspunktet bliver disse aktiver normalt indregnet i balancen og afskrevet over den forventede brugstid. Afskrivninger, der er udtryk for værdiforringelse af aktiver som følge af slid og ælde, omkostningsføres i resultatopgørelsen i takt med forbrug af aktivet. Herved sikres, at en anlægsinvestering ikke udelukkende belaster resultatet i anskaffelsesåret, men fordeles over brugstiden. Hvis en anlægsanskaffelse omkostningsføres i anskaffelsesåret, vil anskaffelsen medføre uheldige udsving i virksomhedens resultater, hvilket besværliggør eller ligefrem udelukker sammenligning af resultater over tid. Herudover har

afskrivninger til formål at sikre, at der afsættes penge til genanskaffelse af nedslidte anlægsaktiver. Afskrivninger reducerer virksomhedens resultat, men har ikke likviditetsmæssig effekt.

Hvis et beløb svarende til de årlige afskrivninger opspares, vil virksomheden ved genanskaffelse af aktiver kunne finansiere anskaffelserne ved egne midler uden at skulle låne.

Driftsøkonomiske afskrivninger foretages ofte efter den lineære metode, hvilket betyder, at aktiverne værdiforringes jævnt over brugsperioden. Eksempelvis vil anskaffelse af en bil til 200.000 kroner medføre årlige afskrivninger på 40.000 kroner under forudsætning af en forventet brugsperiode på 5 år. Vurdering af brugsperiode er i øvrigt behæftet med en betydelig grad af skøn og kan variere fra virksomhed til virksomhed.

Skattemæssige afskrivninger foretages efter saldometoden, der betyder, at den resterende værdi afskrives med op til 25 % per år. Første års saldoafskrivninger i ovenstående eksempel kan således beregnes til maksimalt 50.000 kroner og i andet år til maksimalt 37.500 kroner $(200-50) \times 25\%$. I modsætning til driftsøkonomiske afskrivninger, der foretages hvert år, indtil aktivet er fuldt afskrevet, er skattemæssige afskrivninger frivillige. Der vil således normalt kun blive foretaget skattemæssige afskrivninger, hvis den skattepligtige indkomst er positiv før afskrivninger. Skattemæssige afskrivninger kan således være begrundet i planlægning af skattebetalinger og ikke i et ønske om at fordele anlægsanskaffelserne over tid.

Ved opgørelse af virksomhedens indkomst til brug for vurdering af erhvervsevnetab fra-trækkes normale driftsøkonomiske afskrivninger. Normale afskrivninger opgøres på grundlag af en rimelig brugsperiode for det aktuelle aktiv uden hensyntagen til skattemæssige forhold, men sammenholdt med, hvordan andre virksomheder afskriver et tilsvarende aktiv.

8.1.1. Personligt ejet virksomhed

Personligt ejet virksomhed er ikke omfattet af kravet om årsrapport i årsregnskabsloven, men derimod er der krav om regnskab til skattemyndighederne.

De skattemæssige afskrivninger kan afvige væsentligt fra de driftsøkonomiske. Findes kun oplysninger om skattemæssige afskrivninger, kan det således være nødvendigt at beregne driftsøkonomiske afskrivninger på grundlag af den skattemæssige saldo værdi og et skøn.

8.1.2. Selskab (A/S, ApS)

Selskaber er omfattet af årsregnskabsloven, hvorfor de driftsøkonomiske afskrivninger kan aflæses direkte i den lovpligtige årsrapport, enten direkte i resultatopgørelsen, hvis denne er artsopdelt, eller i noter.

8.2. Før eller efter afskrivninger af goodwill (immaterielle anlægsaktiver)

Goodwill er udtryk for virksomhedens evne til fremtidig indtjening og opgøres i forbindelse med salg af virksomhed. Goodwill, der løbende oparbejdes i virksomheden, må ikke indregnes i regnskabet, idet alene anskaffet goodwill må indregnes i henhold til regnskabslovgivningen.

Goodwill opgøres således ved salg af virksomhed til tredjemand eller ved omdannelse af personligt ejet virksomhed til aktie- eller anpartsselskab. Ved en overdragelse vil virksomhedens samtlige aktiver og passiver blive værdiansat, uanset om disse har været regnskabsført i virksomhedens regnskaber forud for salget eller omdannelsen.

Omdannelse af personligt ejet virksomhed til aktie- eller anpartsselskab kan være begrundet i et ønske om at begrænse de personlige hæftelsesforhold eller lette et generationsskifte, idet overdragelse af virksomheden, herunder fordeling mellem børnene, er betydeligt nemmere, hvis virksomheden drives i selskabsform således, at overdragelsen kan ske ved fordeling af aktier eller anparter til børnene.

Ved en omdannelse af en personligt ejet virksomhed til aktie- eller anpartsselskab er der tale om en transaktion mellem nærtstående parter, og skattemyndighederne kræver, at sådanne transaktioner skal foregå på markedsmæssige vilkår på samme måde som overdragelse til tredjemand.

Den opgjorte goodwill skal anføres i selskabets balance og afskrives over den forventede levetid på samme måde som øvrige aktiver, herunder ejendomme og kontorinventar. Det vil ofte være meget skønspregt, om goodwill skal afskrives over 5, 20 eller 40 år eller overhovedet ikke skal afskrives. Den nuværende danske regnskabslovgivning foreskriver afskrivning af goodwill over maksimalt 20 år mod tidligere 5 år.

Nedenstående eksempel illustrerer, at en personligt ejet virksomhed, der omdannes til selskab, vil give et væsentligt dårligere resultat efter afskrivninger og omdannelse. Ved omdannelsen er det forudsat, at goodwill opgøres til 2.000.000 kroner, der afskrives over 10 år, samt at opskrivningen af biler til markedsværdi medfører en årlig stigning i afskrivninger på 50.000 kroner.

Personligt ejet virksomhed Virksomhed i selskabsform

Resultat før afskrivninger	1.000	1.000
Afskrivninger (biler)	-100	-150
Afskrivninger (goodwill)	0	-200
Resultat før renter	900	650

Som følge af omdannelsen reduceres det årlige resultat således med 250.000 kroner, hvilket ikke kan tilskrives ændringer i indehaverens arbejdsindsats, men udelukkende regnskabstekniske forhold.

Som det fremgår, vil virksomhedernes resultat efter afskrivninger kunne variere betydeligt, alt efter valg af afskrivningsperiode og om virksomheden drives i personligt regi eller omdannes til selskab.

Hvis virksomhedsejerens erhvervsevnetab skal opgøres uafhængigt af valg af virksomhedsform, bør afskrivninger på goodwill opstået ved omdannelse af personligt ejet virksomhed ikke indgå i årslønsopgørelsen med videre. Med hensyn til goodwill erhvervet fra tredjemand bør denne behandles som øvrige erhvervede aktiver, og goodwill-afskrivninger bør ligeledes fratrækkes i det virksomhedsresultat, der anvendes i vurderingen af erhvervsevnetabet. Der kan dog også forekomme situationer, hvor der ikke vil være grundlag for afskrivning på goodwill ved vurderingen af erhvervsevnetabet.

8.2.1. Personligt ejet virksomhed

Goodwill, der fremgår af regnskaber for personligt ejede virksomheder, omfatter alene goodwill, der er anskaffet fra tredjemand i forbindelse med køb af virksomhed.

Den regnskabsmæssige behandling af goodwill i regnskaber for personligt ejede virksomheder er ikke lovreguleret, idet der ikke er krav om udarbejdelse af driftsøkonomisk regnskab.

I henhold til skattelovgivningen kan goodwill afskrives med indtil 1/7 årligt. Det bemærkes, at skattelovgivningen ikke kræver afskrivning, men at denne er valgfri. I forbindelse med vurderingen af erhvervsevnetabet skal der således foretages en vurdering af, hvordan disse har påvirket resultatet, og om der er behov for tilbageførsel af skattemæssige afskrivninger.

8.2.2. Selskab (A/S, ApS)

Goodwill, der fremgår af regnskaber for selskaber, kan både vedrøre erhvervet goodwill fra tredjemand eller fra en virksomhedsomdannelse.

Den del af goodwillafskrivninger, der henføres til goodwill fra omdannelse af personligt ejet virksomhed, indgår ikke i det resultat, som anvendes ved vurdering af erhvervsevnetabet.

8.3. Før eller efter finansielle indtægter (renteindtægter)

Renteindtægter er udtryk for afkast af opsparing, herunder overskudslikviditet. Størrelsen af virksomhedens renteindtægter afhænger blandt andet af ejerens overskudsdisponering og investeringspolitik. Renteindtægter er således ikke udtryk for ejerens arbejdsevne og indgår derfor ikke i vurdering af erhvervsevnetabet.

8.3.1. Personligt ejet virksomhed

Renteindtægter kan aflæses i selvangivelsen, hvis der ikke er udarbejdet driftsøkonomisk regnskab, idet renteindtægter skal oplyses til skattemyndighederne i selvangivelsen under et særskilt punkt.

8.3.2. Selskab (A/S, ApS)

Renteindtægter fremgår af den lovpligtige årsrapport i særskilt linje.

8.4. Før eller efter finansielle udgifter (renteudgifter)

En virksomhed har brug for kapital og likviditet til brug for investering i anlægsaktiver og til den løbende drift. I det omfang, virksomhedens egne likviditetsreserver ikke er tilstrækkelige til at dække behovet, er optagelse af lån/fremmed finansiering nødvendig.

Renteudgifter er udtryk for omkostningen ved at få stillet likviditet til rådighed. Om virksomheden har behov for ekstern lånefinansiering, afhænger blandt andet af størrelsen af ejerens indskudte kapital og ejerens strategiske beslutninger, herunder ekspansionsplaner.

Renteudgifter er således ikke udtryk for ejerens arbejdsevne og indgår derfor ikke i vurderingen af erhvervsevnetabet.

Ved at anvende resultat før renter bortses fra formueforhold, der er uden betydning i relation til fastsættelse af værdien af skadelidtes arbejdsevne forud for og efter skaden.

8.4.1. Personligt ejet virksomhed

Renteudgifter kan aflæses i selvangivelsen, hvis der ikke er udarbejdet driftsøkonomisk regnskab, idet renteudgifter skal oplyses til skattemyndighederne i selvangivelsen i et særskilt felt.

8.4.2 Selskab (A/S, ApS)

Renteudgifter fremgår af det lovpligtige årsregnskab i særskilt linje.

8.5. Før eller efter leasingudgifter

Virksomheden har brug for aktiver som bygninger, maskiner, biler med videre for at kunne producere varer og tjenester. Disse aktiver kan enten købes for egne midler, købes for lånte midler eller leases. Leasing omfatter leje (operationel leasing) og kreditkøb og lignende (finansiel leasing).

Ved finansiel leasing overføres alle væsentlige risici og rettigheder ved besiddelsen af et aktiv til leasingtager, idet ejerforholdet dog formelt ikke bliver overdraget til leasingtager. Leasinggiver overdrager for en aftalt periode brugsretten til et aktiv til leasingtager mod betaling af en leasingydelse, hvorfor aftalen i realiteten svarer til et lånefinansieret køb. Operationel leasing omfatter enhver leasingaftale, der ikke er finansiel leasing.

Leasingydelser både i operationelle og finansielle kontrakter består af et rente- og et afskrivningselement. I henhold til årsregnskabsloven gældende for selskaber skal finansielle leasingkontrakter fra og med 1. januar 2002 behandles som om, selskabet selv ejer aktivet. Dette betyder, at leasingydelsen, der tidligere er fratrukket i ordinær drift (resultat før renter), opdeles i en rente- og afskrivningsdel og anføres som henholdsvis rente og afskrivning i resultatopgørelsen.

Operationelle leasingaftaler skaber ofte vanskeligheder, da den del af lejeudbetalingen, der kan henføres til renteelementet, i princippet placeres under ordinær drift, men vedrører egentlige finansielle poster. Dette betyder, at virksomhedsejeren, der vælger at leje frem for at købe, får en lavere indtægt, hvis der ikke tages hensyn hertil ved vurderingen af erhvervsevnetabet.

Om virksomheden lejer eller køber sine aktiver, bør ikke have betydning for størrelsen af erhvervsevnetabet, idet beslutningen udelukkende er af finansiel karakter. Ved opgørelsen af erhvervsevnetabsprocent korrigeres regnskaber, der danner grundlag for opgørelsen, derfor for effekten af væsentlige leasingaftaler.

8.5.1. Personligt ejet virksomhed

Personligt ejede virksomheder er ikke pligtige til at udarbejde årsrapport efter årsregnskabsloven. Såfremt det frivilligt vælges at aflægge årsrapport, der offentliggøres, skal reglerne i årsregnskabsloven følges. Der er dog ikke krav om indregning af finansielle leasingaftaler i balancen for personligt ejede virksomheder.

Ved opgørelse af erhvervsevnetab for selvstændige erhvervsdrivende kan det blive nødvendigt at indhente yderligere oplysninger om væsentlige leje-/leasingaftaler indgået af virksomheden.

8.5.2. Selskab (A/S, ApS)

I henhold til årsregnskabsloven skal finansielle leasingaftaler fra og med 1. januar 2002 indregnes i balancen. Det bliver herved muligt at sammenligne virksomheder, der leaser aktiver, og virksomheder, der erhverver tilsvarende aktiver for egne eller lånte midler.

Oplysning om indregning af finansielle leasingkontrakter skal fremgå af afsnittet om anvendt regnskabspraksis. Herudover skal værdien af indregnede aktiver, som ikke ejes af virksomheden, oplyses i note.

På grund af kompleksiteten i leasingkontrakter kan opdelingen i operationel og finansiel leasing i praksis give anledning til en række fortolkningsproblemer. Herudover vil leasingaftaler næppe være indregnet i balancen i årsregnskaber før 2002.

Derfor kan det være nødvendigt at indhente oplysninger om væsentlige leje-/leasingaftaler indgået af selskabet.

8.6. Før eller efter ekstraordinære og usædvanlige poster

Udviklingen er gået i retning af, at færre poster klassificeres som ekstraordinære poster i årsregnskabet. Dette har dog ikke forhindret, at især mindre virksomheder fortsat anvender udtrykket ekstraordinære poster om begivenheder, der regnskabsmæssigt burde karakteriseres som usædvanlige poster under den ordinære drift.

Ekstraordinære poster er karakteriseret ved, at de klart adskiller sig fra poster affødt af virksomhedens ordinære drift. Herudover er ekstraordinære poster sædvanligvis kendetegnet ved, at de er forårsaget af begivenheder, som ligger uden for virksomhedens kontrol, og som ikke forventes at være tilbagevendende.

Usædvanlige poster, som normalt er ordinære, men ikke hyppigt forekommende, omfatter eksempelvis:

- nedskrivning af varebeholdninger eller anlægsaktiver
- omstrukturering af virksomhedens aktiviteter
- afhændelse af anlægsaktiver
- retssager, erstatninger, bod og bøder for overtrædelse af lovgivningen

Både ekstraordinære poster og usædvanlige poster skaber vanskeligheder ved vurdering af virksomhedens indtjeningsmuligheder. Derfor skal posterne vises særskilt i regnskabet, så der er mulighed for at vurdere virksomhedens udviklingsretning og -hastighed. Ekstraordinære poster bør ikke indgå i det resultat, som anvendes ved beregning af virksomhedens gennemsnitlige indtjening, idet disse er uden for ejerens kontrol. Det samme gør sig i princippet gældende for usædvanlige poster, der ikke er hyppigt forekommende. Nedenfor er et eksempel på en usædvanlig post vedrørende afhændelse af et anlægsaktiv, som er afskrevet med for store beløb i brugstiden.

En bil anskaffes for 100.000 kroner og afskrives over 5 år med 20.000 kroner per år. Ultimo år 4 sælges bilen for 50.000 kroner. Den regnskabsmæssige avance ved salget udgør 30.000 kroner (50-20). Avancen er i princippet udtryk for, at afskrivningerne i år 1 til 4 har været for store, hvorfor resultaterne i disse år har været undervurderet. Til gengæld overvurderes resultatet for år 4 med en avance på 30.000 kr. Den teoretiske løsning ville være at korrigere resultatet for år 1 til 4 med en forholdsmæssig andel af avancen ved salget af bilen.

I praksis er dette en besværlig fremgangsmåde, idet blandt andet oplysninger om afskrivningsperiode og akkumulerede afskrivninger for afhændede aktiver ikke nødvendigvis er tilgængelige. Derfor vil væsentlige avancer og tab ved afhændelse af anlægsaktiver ikke indgå i det resultat, der anvendes ved vurdering af erhvervsevnetabet, medmindre avancen eller tabet skønnes at blive udjævnet ved beregning af gennemsnitlig indtjening.

8.6.1. Personligt ejet virksomhed

Personligt ejet virksomhed er ikke omfattet af kravet om årsrapport. Ejeren kan i skatteregnskabet placere poster som ekstraordinære, usædvanlige eller ordinære poster.

Væsentlige ekstraordinære og usædvanlige transaktioner vil dog ofte kunne identificeres ved regnskabsanalyse, eventuelt ved at sammenholde resultatopgørelsen med tidligere år.

8.6.2. Selskab (A/S, ApS)

Årsregnskabsloven kræver, at ekstraordinære poster og væsentlige usædvanlige poster vises særskilt i årsrapporten.

8.7. Før eller efter overskud eller underskud fra passive pengeanbringelser

En person eller et selskab kan vælge at investere i aktiver til brug for udlejning for at opnå løbende driftsoverskud og forventning om værdistigninger, eventuelt som alternativ til placering af overskudslikviditet i værdipapirer eller på bankkonto.

Hvis overskudslikviditeten blev placeret i værdipapirer, ville afkastet blive udbetalt som renteindtægter og kursgevinster (finansielle poster), der som ovenfor omtalt ikke indgår i fastsættelsen af erhvervsevnetabet.

Bortforpagtning af fast ejendom, erhvervsvirksomhed eller landbrug vil i almindelighed være selvstændig erhvervsvirksomhed. Hvis en person ved omdannelse af sin virksomhed til aktieselskab beholder en fast ejendom, som han udlejer til selskabet, anses han for fortsat at drive selvstændig virksomhed, jævnfør afsnit 4.1.

Selvom disse aktiviteter i form af udlejning i skattemæssig henseende anses for selvstændig erhvervsvirksomhed, bør overskud eller underskud herfra ikke indgå i fastsættelsen af erhvervsevnetabet, hvis ejeren ikke deltager i virksomhedens drift.

Investering i udlejningsvirksomhed kan have karakter af passiv investering og kan sammenlignes med anbringelse af overskudslikviditet i værdipapirer og lignende, hvis overskud eller underskud ikke skyldes egen arbejdsindsats.

Det samme bør være gældende for deltagelse i anpartsvirksomhed. Anpartsvirksomhed er kendetegnet ved, at et større antal investorer går sammen om anskaffelse af et aktiv til erhvervsmæssig brug. Deltagerne i en anpartsvirksomhed er ofte organiseret i et interessentskab eller et kommanditselskab uden deltagelse i virksomhedens drift i væsentligt omfang eller uden deltagelse i virksomhedens drift overhovedet. Overskud eller underskud ved anpartsvirksomhed vil således ikke indgå ved vurderingen af erhvervsevnetabet.